

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З РАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ НАУКОВОГО ФОРУМУ**

21 червня 2023 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 19.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Андрущенко Віктор Петрович** – доктор філософських наук, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України;
- Горінов Павло Валерійович** – кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового інституту права та політології, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Драпушко Ростислав Григорович** – кандидат філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Сопілко Ірина Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка» ННІ права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений юрист України;
- Торбін Григорій Мирославович** – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;
- Чемакіна Октябринна Володимирівна** – кандидат архітектури, доцент Українського гуманітарного інституту.

П 83 **ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ:** збірник матеріалів Наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 21 червня 2023 р.). – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 396 с.

ISBN 978-966-931-281-5

Збірник матеріалів Наукового форуму *«Протидія терористичним актам у міському середовищі»* присвячено комплексному вивченню проблеми протидії тероризму у міському середовищі. У збірнику представлено результати досліджень, що детально розглядають правові аспекти боротьби з тероризмом у міському середовищі, екологічні наслідки терористичних актів і стратегії екологічного відновлення, психологічні наслідки для місцевого населення та підходи до психологічної реабілітації, соціальні наслідки тероризму та розвиток стійкого соціального середовища, а також архітектурні рішення для забезпечення безпеки та мінімізації наслідків терористичних актів.

Збірник розраховано для науковців, фахівців та інших зацікавлених осіб, які досліджують проблематику протидії терористичним актам з правових, екологічних, психологічних, соціальних, архітектурних аспектів та охорони здоров'я.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 343.326-048.66(477-21)

DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-NF_NNIPiP_2023

ISBN 978-966-931-281-5

© Автори публікацій, 2023
© Навчально-науковий інститут права та політології, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

МІНЕНКО ЄГОР СЕРГІЙОВИЧ,

*молодший науковий співробітник науково-дослідного центру
«Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка»
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ГЕРАСИМЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ,

Президент Інституту політико-правових та релігійних досліджень

КОТОРОБАЙ ЄВГЕН СТАНІСЛАВОВИЧ,

Голова Ради молодих юристів України

**ЗАСАДИ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИСТИЧНИМИ ПРОЯВАМИ:
ПРАКТИКО-ЮРИДИЧНИЙ АСПЕКТ**

Забезпечення національної безпеки України є ключовим пріоритетом політики держави. Україна стикається з викликами зовнішньої агресії, зокрема гібридної війни та терористичних актів, і зосереджує зусилля на реформуванні своїх правоохоронних органів для нейтралізації сепаратистських та екстремістських рухів, а також забезпечення державної безпеки у сфері боротьби з тероризмом.

Сучасний тероризм дійсно має міжнародний та регіональний характер. Терористичні групи можуть мати керівний орган, що планує та керує їх діяльністю, а також організує взаємодію між різними групами та виконавцями акцій. Такий тероризм став інструментом для досягнення політичних та геополітичних цілей, провокацій та дестабілізації.

Закон України «Про основи національної безпеки України» визначає, що національна безпека забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики, заснованої на доктринах, концепціях, стратегіях і програмах у різних сферах. Вибір конкретних засобів і шляхів забезпечення національної безпеки України залежить від загроз національним інтересам та необхідності своєчасних заходів.

Справді, використання терористичних методів для досягнення різних цілей, включаючи економічні, політичні, релігійні суперечки та інші проблеми, стало серйозною загрозою для світової безпеки. Тероризм є складною та багатогранною проблемою, що потребує уваги та спільних зусиль спільноти країн.

Згідно з Законом України «Про боротьбу з тероризмом» від 2003 року, тероризм визначається як суспільно небезпечна діяльність, що включає свідоме та цілеспрямоване застосування насильства, таких як захоплення заручників, підпали, вбивства, тортури, залякування населення та органів влади, або вчинення інших злочинних посягань на життя чи здоров'я невинних людей, а також загрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей. Терористичний акт включає злочинні дії у формі застосування зброї, вибухів, підпалів або інших дій, за які передбачена відповідальність згідно з

кримінальним законодавством України [2].

Проблема тероризму має глобальний характер і потребує вдосконалення правових засад та міжнародної співпраці для ефективної боротьби з цією загрозою. Хоча погіршення рівня життя населення та недовіра до влади можуть бути факторами, які сприяють розповсюдженню тероризму, причини тероризму є складними і багатограними.

Соціальні, економічні, політичні, релігійні та культурні фактори можуть впливати на зростання сепаратизму, екстремізму та терористичної активності. Наявність географічних бар'єрів та конфліктів у певних регіонах також може сприяти розповсюдженню тероризму.

Однак, злочини, пов'язані з тероризмом, можуть відбуватися у будь-якій країні, незалежно від її рівня життя та довіри до влади. Глобалізація тероризму показує, що потрібна сильна міжнародна співпраця, обмін розвідувальною інформацією, спільні дії у сфері безпеки та координація зусиль для протидії терористичним організаціям.

Правові засади протидії тероризму постійно вдосконалюються, але важливо забезпечити їх ефективне виконання, виявлення та попередження терористичних загроз, а також сприяти розвитку міжнародної співпраці в цій сфері. Повністю вирішити проблему тероризму складно, але активна співпраця країн, обмін досвідом і спільні зусилля можуть допомогти зменшити його вплив та забезпечити безпеку на міжнародному рівні.

Поширення терористичних актів на території України та в світі загалом має серйозні наслідки для суспільства, політичної та соціальної стабільності, а також для органів влади та самоврядування. Тероризм є небезпечним явищем, яке проявляє особливу динаміку, адаптується до змін у сучасному світі та здатне швидко міняти свої методи.

Тероризм має потужний руйнівний вплив на економіку, політику та культуру України. Він створює страх і незабезпеченість серед населення, погіршує інвестиційний клімат, гальмує розвиток бізнесу та туризму, та ставить під загрозу безпеку громадян. Боротьба з тероризмом потребує комплексних заходів, включаючи вдосконалення правової бази, поліцейської роботи, розвідувально-контррозвідувальної діяльності, міжнародної співпраці, пропаганди толерантності та запобігання радикалізації.

Важливо зосередитися на превентивних заходах, виявленні та викритті потенційних загроз, а також на включенні громадськості та активної участі громадян у процесі боротьби з тероризмом. Лише через поєднання всіх цих зусиль можна зупинити поширення тероризму та мінімізувати його вплив на національну та світову безпеку.

Боротьба з тероризмом вимагає комплексного підходу та використання різноманітних методів і інструментів. Основні методи боротьби з тероризмом включають:

1. Законодавство та правова база. Уряди країн розробляють та приймають закони, спрямовані на протидію тероризму. Ці закони визначають терористичні злочини, встановлюють відповідальність за них та передбачають кримінальні санкції. Важливо розробити ефективну систему правопорядку для розслідування, судочинства та засудження терористичних злочинців.

2. Розвідка та контррозвідка. Спеціальні служби займаються збором

інформації про планування терористичних актів, ідентифікацією та інфільтрацією терористичних організацій. Розвідка та контррозвідка мають велике значення для попередження терористичних актів та розкриття терористичних мереж.

3. Міжнародне співробітництво. Країни співпрацюють між собою, обмінюються інформацією та координують свої зусилля в боротьбі з тероризмом. Міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Інтерпол та Європол також відіграють важливу роль у співпраці та координації зусиль для протидії тероризму.

4. Профілактика та превентивні заходи. Одним з найважливіших аспектів боротьби з тероризмом є профілактична робота. Це включає надання соціальних послуг, освіти та популяризацію цінностей толерантності, включеності та взаєморозуміння. Також важливо виявляти та дерадикалізувати потенційних терористів, надавати їм можливості перевиховання та реінтеграції в суспільство.

5. Безпека та контроль на кордонах. Запобігання незаконному перетину кордону, контроль над переміщенням осіб, зброї та матеріалів, які можуть використовуватися для терористичних актів, є важливим аспектом боротьби з тероризмом.

6. Сприяння міжкультурному діалогу. Зміцнення взаєморозуміння, сприяння міжкультурному діалогу та взаємодії може знизити рівень нетерпимості, ворожнечі та розумової радикалізації, що можуть сприяти поширенню тероризму.

Ці методи використовуються в поєднанні з іншими заходами залежно від конкретних обставин і ситуацій. Ефективна боротьба з тероризмом вимагає постійного моніторингу, аналізу та адаптації стратегій і тактик для протидії новим формам терористичних загроз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV / Верховна Рада України *ВВР України*. 2003. № 39. [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
2. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 р. № 638-IV / Верховна Рада України *ВВР України*. 2003. № 25. ст. 180 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/638-15>
3. Глушков В. О., Долженков О. Ф. Організаційно-правові основи боротьби з тероризмом. *Актуальні проблеми держави та права* : зб. наук. праць. Одеса, 2000. 278 с.